

ADVOCATENBLAD *special*

10 juni 2011

Carrière & Opleiding

Zó
ziet een
blijvertje
eruit

** Specialisatieverenigingen ontoegankelijk? **

** Kortmann: vrijstellingenbeleid blijft twistpunt **

** Opleidingstrends **

Sdu UITGEVERS

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

**Optijd
Opdehoogte**

OpMaat

OpMaat_Premium

Vind alle relevante juridische informatie. Binnen 1 muisklik.

Steeds meer juridische professionals ontdekken de voordelen van OpMaat.

Met **OpMaat_Premium** hebt u 24 uur per dag toegang tot de meest uitgebreide, overzichtelijke én actuele juridische database. Alle Sdu Jurisprudentie, wet- en regelgeving, officiële publicaties, Verdragen en Europese richtlijnen en verordeningen, zijn onderling gekoppeld. Zo behoudt u steeds het overzicht.

Dankzij een e-mailtendering wordt u automatisch op de hoogte gehouden van de laatst verschenen jurisprudentie en officiële publicaties, volledig afgestemd op uw informatiebehoefte en interessegebied. U geeft zelf aan wanneer u de e-mailtendering wilt ontvangen, dagelijks, drie keer per week of wekelijks.

Nu gratis 1 maand op proef.
Ga snel naar www.sneltotdekern.nl

OpMaat

SNEL TOT DE KERN VAN DE ZAAK

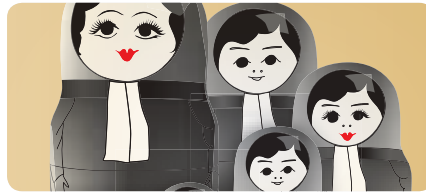
Sdu UITGEVERS

Inhoud

- 2 Vrijstellingenbeleid: de voors en tegens blijven**
Tussenstand Commissie-Kortmann

- 5 'Pianospelen tegen de wind in'**
Realtie tussen patroon en stagiaire

- 7 Opleidingsinstanties in vogelvlucht**
Postacademisch onderwijs voor advocaten

- 10 Profiel van een blijvertje**
Eigenschappen van een geschikte medewerker

- 15 Van Wapse tot Waldorf**
Cursussen voor vakgenoten

- 19 Broodnodig, of closed shop?**
Opleidingseisen specialisatieverenigingen

Vooraf

Een combinatie van inspanning en ontspanning is bijzonder effectief. Dat moet het uitgangspunt zijn geweest van advocatenkantoren die meerdaagse studiereizen organiseren naar New York, Boedapest, Brazilië of Bali. Misschien beweegt het lezen van het artikel u ertoe om uw eigen cursusschema ingrijpend te herzien, of een soortgelijke cursus in het leven te roepen?

Over toewijding aan het vak en de uitdaging om je altijd weer open te stellen voor nieuwe kennis, vaardigheden en kansen, daarover gaat deze special.

Bijzondere aandacht gaat uit naar de beginnende advocaat. Wat maakt een advocaat-stagiaire tot een geschikte medewerker? Ook kunt u lezen over de patroon: rolmodel, sparringpartner en coach tegelijk. Maar niet elke begeleiding gaat over rozen.

Verder: hoe staat het met de invoering van de aanbevelingen van de Commissie-Kortmann? Een voor- en tegenstander van het vrijstellingenbeleid laten hun stem horen. De opleidingseisen van specialisatieverenigingen worden onder de loep genomen. En u kunt zich voorbereiden op het nieuwe postacademische studiejaar. Dit alles kan thuis, op het werk of in de Braziliaanse jungle.

(Red.)

Colofon

Advocatenblad Special

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers.

Deze special is samengesteld door: Sabine Droogleeveer Fortuyn, Tatiana Schellema, Gert Jan Schinkel, Arnoud Veilbrief

Eindredactie
Sabine Droogleeveer Fortuyn
S.DroogleeveerFortuyn@advocatenorde.nl

Sdu Uitgevers
Gert Jan Schinkel (Uitgever)
Sandra Kroon
(Directeur BU Legal & Tax)

Vormgeving
Dimdim, Den Haag

Correctie
Sandra Braakmann,
Carlijn Urlings

Citeerwijze
Adv.bl.special 2011-3, p.

Druk
Senefelder Misset,
Doetinchem

Advertenties
Daniël Stoltz,
accountmanager
d.stoltz@sdu.nl;
Tel. 070-378 05 62

De volgende special van het *Advocatenblad* verschijnt op 23 september 2011 en heeft als onderwerp De ondernemende advocaat; de inzendingstermijn voor deze special is 9 september 2011. ISSN 0165-1331

Omslagfoto:
Erik van der Burgt

HOI
PRINT

advocaten
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Tussenstand invoering aanbevelingen Commissie-Kortmann

Vrijstellingenbeleid: de voors en tegens blijven

Het moest zwaarder, inhoudelijker en minder vrijblijvend. Het rapport van de Commissie-Kortmann maakte gehakt van de Beroepsopleiding en de Voortgezette Stagiaire Opleiding. Maar de discussie over het vrijstellingenbeleid is nog geen stap verder.

Door: Arnoud Veilbrief

Veel liet de Commissie-Kortmann niet intact van de opleiding die iedere stagiaire moet volgen. Vooral de Voortgezette Stagiaire Opleiding, die aankomende advocaten de laatste twee jaar moeten volgen voor hun inschrijving in het tableau, liet volgens Kortmann te wensen over. De procesrechtelijke vakken haalden 'niet of nauwelijks' een hoger niveau dan soortgelijke vakken op de universiteit. Punten konden worden behaald door louter aanwezigheid en gepiel met de BlackBerry tijdens de lessen was volgens Kortmann schering en inslag. Hij twijfelde openlijk aan de vakbekwaamheid van jonge advocaten.

Hoger plan

Zijn commissie deed een paar voorstellen. Het niveau moest omhoog. Materieelrechtelijke vakken moesten weer worden onderwezen in de Voortgezette Stagiaire Opleiding. Punten zouden weer verdiend moeten worden, met toetsen. Beroepsattitude en beroepsethiek moesten gedurende de hele driejarige opleiding kernpunten worden. En zeker zo belangrijk: er moest veel meer eenheid komen in het curriculum. Weg met hap-snap kiezen à la carte. 'Leerlijnen' is het nieuwe credo. De Beroepsopleiding (BO) en de daaropvolgende Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO) zouden verdwijnen, om plaats te maken voor één Stagiaire Opleiding.

Hoewel kritiek op het rapport niet uitbleef, onderschrijven de Orde en de

Lineke Bruins Lid College van Afgevaardigden, voormalig deken Den Haag. Partner bij Krans & Van Hilten, Den Haag: 'Laat die verschillende visies maar schuren, daar word je een breder ontwikkeld advocaat van.'

belangrijke opleidingsinstituten zoals de PAO's, OSR en CPR, de belangrijkste kritiek en aanbevelingen van de Commissie-Kortmann. Het College van Afgevaardigden gaf op 1 april jl. groen licht voor het verder uitwerken van de aanbevelingen, ondanks wat gesteggel over zaken als de verdeling van de kosten. Nu het 'advocatenparlement' akkoord is, kan de Algemene Raad beginnen met het realiseren van de nieuwe beroepsopleiding.

Law Firm School

De vraag die inmiddels op de achtergrond is geraakt, is waarom de Commissie-Kortmann is opgericht. Reden was de al jarenlange felle discussie over het vrijstellingenbeleid. Wat was er aan de hand?

Uit onvrede met het niveau van de rechtenstudies richtte De Brauw Blackstone Westbroek een eigen opleiding op, De Brauwery. Het initiatief sloeg aan en andere grote commerciële kantoren volgden in De Brauw's kielzog. In 2005 sloegen de kantoren de handen ineen en richtten hun eigen opleiding op, de Law Firm School. Inmiddels zijn veertien kantoren hierbij aangesloten. De kantoren verzorgen een eigen opleiding en onderwijzen alle 'cognitieve vakken' (zoals materieel recht en procesrecht) in eigen huis. Hun stagiaires hoeven deze vakken niet te volgen bij de officiële opleiding van de Orde, maar de examens zijn wel hetzelfde. Deze vrijstellingen zijn binnen de Orde fel bekritiseerd. Tegenstanders ervan vrezen een (verdere) afbrokkeling van de eenheid van de advocatuur. De grote kantoren vinden dat het met dat gevaar wel meevalt en benadrukken dat de vrijstellingen noodzakelijk zijn voor het afwijkende karakter van het werk en de internationale werkomgeving van hun praktijk.

Hoewel het de aanleiding was voor de oprichting van de Commissie-Kortmann, en daarmee voor de verzwarening van het curriculum, lijkt de kwestie van de vrijstellingen nog niet helemaal opgelost. Kortmann 'ziet geen overwegende bezwaren tegen vrijstellingen', maar vindt dat met het verlenen 'terughoudend' moet worden omgegaan. Het twistpunt blijft bestaan.

Voorstander van vrijstellingen

portefeuillehouder Opleidingen Raad van Toezicht Amsterdam, partner bij Van Doorne

'De Law Firm School is een initiatief geweest van de Universiteit Utrecht. De Brauw en later ook andere kantoren zoals Loyens & Loeff en Houthoff Buruma hadden toen hun eigen opleidingen. Steeds meer kantoren volgden dat voorbeeld. Het was onzinnig om steeds opnieuw het wiel uit te vinden en daarom richtten ze gezamenlijk de Law Firm School

op. Er doen nu veertien kantoren aan mee. Het werkt heel goed. Ik zie het probleem van die vrijstellingen niet zo. Die gelden alleen voor de cognitieve vakken. Daarnaast wordt een aantal extra vakken gegeven en getoetst waaraan de deelnemende kantoren andere, misschien ook wel zwaardere eisen stellen aan hun jonge advocaten. Dat heeft te maken met de praktijk die ze voeren en niet met het willen creëren van een tweedeling in A- en B-advocaten of iets dergelijks. Een stagiaire die op een strafrechtkantoor werkt, krijgt tijdens zijn stage ook een meer specifieke opleiding in het straf- en strafprocesrecht. Voor een ondergraving van de

Pieter van Regteren Altena, portefeuillehouder Opleidingen Raad van Toezicht Amsterdam, partner bij Van Doorne: 'Ik zie het probleem van die vrijstellingen niet zo. Deelnemende kantoren stellen andere, misschien ook wel zwaardere, eisen aan hun jonge advocaten.'

cohesie van de beroepsgroep ben ik niet zo bang. De introductie in Woudschoten en een aantal vakken, de niet-cognitieve vakken, worden gewoon in Orde-verband gevolgd. Bovendien zijn er landelijk – denk aan het Jonge Baliecongres – en plaatselijk genoeg activiteiten, zoals pleitwedstrijden, lezingen en borrels georganiseerd door de plaatselijke Jonge Balies, waar jonge advocaten elkaar tegen kunnen komen. Wij stimuleren dat ook actief. Het evenement Justitia is daar in Amsterdam een mooi voorbeeld van. De advocatuur is uiteindelijk een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie met de daarbij horende privileges en verplichtingen. Daar hoort een Orde bij die eenheid uitstraalt. Maar die wordt niet ondergraven door de Law Firm School.’

Tegenstander van vrijstellingen

lid College van Afgevaardigden, voormalig deken Den Haag. Partner bij Krans & Van Hilten, Den Haag

‘De vrijstellingen zijn aanvankelijk in het leven geroepen voor overstappende rechters en officieren van justitie. Dat is ook volkomen vanzelfsprekend. Maar het is almaar uitgedijd, hele blikken stagiaires krijgen nu automatisch en op grote schaal vrijstellingen van de beroepsopleiding van de Orde. Zo was het niet bedoeld. Het moet steeds weer een

Drie vragen over Kortmann

1. Wie gaat de opleiding organiseren?

De Commissie-Kortmann stelt voor om het management van de opleiding – de organisatie dus – uit te besteden. Opleidingsinstituten staan al klaar, maar niet iedereen binnen de Orde is vóór. Zij vrezen herhaaldelijke prijsonderhandelingen.

2. Komt er meer eenheid in opleidingsaanbod en activiteiten van lokale Ordes?

Dat is wel een van de aanbevelingen van Kortmann. Het aanbod verschilt nu sterk per arrondissement. Mogen stagiaires uit Groningen in de nieuwe opzet bijvoorbeeld een cassatiecursus volgen in Den Haag? Naar dat soort zaken gaan de gedachten uit.

3. Wanneer gaat de nieuwe Stagiaire Opleiding van start?

Waarschijnlijk in het seizoen 2012-2013. De eerste ‘Kortmann-advocaten’ kunnen zich dus in 2015 inschrijven bij de Balie.

individuele afweging zijn. Kijk, de reden om die Law Firm School op te richten was onvrede over het niveau van de beroepsopleiding van de Orde. Maar met het rapport van de Commissie-Kortmann ligt er binnenkort een dijk van een beroepsop-

leiding. Dat argument gaat dus niet meer op. Toch lijkt men gewoon op de oude voet door te willen gaan. Dan neem je óf het rapport niet serieus óf het argument deugde van begin af aan niet. Wat ik heb tegen de vrijstellingen? Ik wil geen A- en B-advocaten, maar één sterke beroepsgroep. Dat kantoren *on top of* nog extra opleidingen aan hun advocaten willen aanbieden, prima. Maar de basisopleiding moet voor alle stagiaires hetzelfde zijn. Pleitwedstrijden hebben daar niets mee te maken. En natuurlijk zijn er borrels. Maar dat is heel iets anders dan gezamenlijk een opleiding doorlopen. Er wordt laetdunkend gedaan over die sociale cohesie, maar het gaat veel verder. Hoe advocaten tegen een arbeidsrechtelijk probleem aankijken, verschilt nogal. Het maakt uit of ze op een sociaal kantoor of op de Zuidas werken. Laat die verschillende visies maar schuren, daar word je een breder ontwikkeld advocaat van. Maar de Law Firm School is een *closed shop*, waar advocaten van andere kantoren geen toegang toe hebben. Zo zitten de “elitestudenten” met elkaar op een eiland. Vergeten wordt ook dat veel van die Zuidas-stagiaires uiteindelijk weer op andere kantoren terechtkomen. Het is dus dubbel in hun belang om een bredere visie op het recht te ontwikkelen. De ZoZuidas-dames [van het gelijknamige blog, red.] schreven het laatst zelf in het Financieele Dagblad: “Van mixen met idealisten word je niet alleen een betere advocaat, maar ook nog eens een leuker mens”.

Relatie tussen patroon en stagiaire

‘Pianospelen tegen de wind in’

De vorming van een advocaat gebeurt tijdens de stage. Vers van de universiteit is de student een onbeschreven blad en het is de taak van de patroon om hem of haar op te voeden in het vak, dat vooral draait om heldere communicatie.

Illustratie: Dmitry de Bruin

Door: Tatiana Scheltema

Na haar studie solliciteert Marieke Jansen bij een gerenommeerd advocaat. Deze markante eenpitter staat bekend om zijn scherpzinnige betogen en Jansen hoopt veel van hem te kunnen leren. Maar al gauw gaat het mis. Jansen wil graag personen- en familierecht doen, maar haar patroon doet voornamelijk strafrecht. ‘Ik mocht wel personen- en familierecht doen, maar er was niemand die me zei: zo moet het. Dus ik heb het mezelf moeten aanleren en soms heel stomme fouten gemaakt: dingen in een verzoekschrift gezet die er totaal niet toe doen, of helemaal niet eens kunnen. Als ik mijn processtukken van zes jaar geleden terugzie, stijgt het schaamrood me naar de kaken.’

Maar Jansen (niet haar echte naam) hield vol. ‘Ik heb heel vaak gedacht: wat is mijn doel? Nou: mijn stage afronden en voor mezelf beginnen. Ik zat er nu eenmaal. En tegen de tijd dat je bedenkt dat dit niet is hoe het hoort, ben je alweer an-

‘Je kan niet zeggen: mijn vorige baas was juist erg tevreden’

derhalf jaar verder, heb je de Beroepsopleiding achter de rug en denk je: de rest van die drie jaar zit ik ook nog wel uit. Verandering van patroon levert toch vertraging op. Dan maar even doorbijten.’

Inmiddels heeft Jansen haar eigen praktijk, op een kantoor met drie andere eenpitters. Maar het gemis aan basiskennis was, vooral de eerste jaren, pijnlijk duidelijk.

De ervaring van Jansen is niet uniek. De Utrechtse advocaat Marijn Huijbers komt zelfs wel erger tegen. ‘Mensen van 25 met een burnout, die al helemaal opgebrand zijn door hun patroon. Het gaat soms heel erg mis.’ Huijbers is vertrouwenspersoon voor stagiaires in Utrecht, en wordt zo’n tien tot vijftien keer per jaar benaderd

door stagiaires die het met hun patroon niet meer zien zitten.

Of patroon en stagiaire elkaar goed liggen is, net als elke relatie, vaak gewoon een kwestie van chemie, zegt Huijbers. ‘Daarom spelen dit soort problemen net zo goed op grote kantoren met een prima reputatie als bij eenpitters met een minder goede naam.’ In het laatste geval kun je maar beter zorgen dat je snel weg bent, zegt Huijbers, om erger te voorkomen. ‘Op grotere kantoren kun je nog wel eens op een andere sectie aan de slag.’

Slechte communicatie

De grote gemene deler van de problemen die hij tegenkomt is slechte communicatie, zegt Huijbers. Vaak gaat het al vrij vroeg in de stage mis. ‘De patroon geeft een opdracht en de stagiaire komt met iets anders terug, want hij heeft het niet begrepen. En dan gaat het van kwaad tot erger. Dan hoor je dat een patroon al heel snel een oordeel klaar heeft over de stagiaire, hem niet geschikt vindt voor de advocatuur en overall

aanleiding in ziet om hem dat te vertellen. En de stagiaire kan zich daar nauwelijks tegen verweren, alleen al omdat hij geen referentiekader heeft van hoe de patroon met hem om dient te gaan, of wat je dan wél tot een goede advocaat maakt. Je kunt niet zeggen: nou, mijn vorige baas was juist erg tevreden.’

Het vervelende alleen is dat stagiaires vaak pas bij hem komen als het al te laat is, terwijl problemen vaak relatief makkelijk op te lossen zouden zijn met een paar simpele afspraken, zegt Huijbers. ‘Als je bijvoorbeeld het gevoel hebt dat je patroon je te veel laat zwemmen kun je heel concreet zeggen: we nemen elke dinsdag- en donderdagochtend de zaken door.’

In ruim de helft van de arrondissementen is het volgen van een patroonscursus inmiddels verplicht, andere arrondissementen kunnen voorwaarden stellen aan de goedkeuring van een patronaat. De patroon is de spiegel van de aankomend advocaat. Van hem (of haar) leert de stagiaire wat het vak in de dagelijkse praktijk inhoudt: praktische vaardigheden, maar ook de organisatie van de praktijk en de manier waarop je met cliënten, wederpartijen, en de rechterlijke macht omgaat. In de ideale situatie is de patroon rolmodel, sparringpartner, en coach tegelijk.

Voor de leeuwen

De stageperiode vormt de blauwdruk voor de latere loopbaan van de advocaat. Marcel Teunis van Stein Advocaten uit Zwolle liep al tijdens zijn studie stage bij de legendarische advocaat Helmut Stein, en ging in 1980 bij hem in de leer. Die eerste jaren waren zwaar. ‘Ik werd meteen voor de leeuwen gegooid. Hij sleepte me overal mee naartoe: naar de Raad van State, naar arbitrages. “Maak jij de conclusie maar,” zei hij dan. Als er een nieuwe zaak kwam, kreeg ik die. Als de cliënt dan zei: ik wil dat ú het doet, zei Stein: “U kunt ervan uitgaan dat iedereen die op mijn kantoor werkt, mijn vertrouwen heeft. En anders moet u maar ergens anders naartoe.”’

Stein was het type advocaat dat je tegenwoordig nog maar zelden treft: behalve een encyclopedische kennis van het recht had hij verstand van muziek, geschiedenis, literatuur. Hij was jarenlang redacteur van dit blad en in zijn vrije tijd vertaalde hij Latijnse poëzie. Maar hij had ook een vlijmscherpe tong, die door vriend

Het patronaat werd in Nederland ingesteld in 1937, juist om beginnende advocaten – en rechtzoekenden – voor grove blunders te behoeden. Ons omringende landen met vergelijkbare rechtsstelsels kenden het patronaat al langer. De opzet van het systeem is in driekwart eeuw vrijwel dezelfde gebleven: de jurist die zich advocaat wil noemen, moet eerst drie jaar in praktijkleer bij een ervaren advocaat, de patroon, alvorens hij het beroep zelfstandig mag uitoefenen. (Sinds 1989 zijn stagiaires ook verplicht de Beroepsopleiding van de Nederlandse Orde van Advocaten te volgen.)

en vijand werd gevreesd. ‘Ik ben geloof ik de enige stagiaire die het bij hem heeft uitgehouden,’ zegt Teunis.

Van medewerkers eiste de kleine advocaat dat ze keihard werkten – zelf deed hij dat ook, van twee uur ’s nachts tot zeven uur ’s ochtends en van halfnegen tot vijf overdag, zeven dagen per week. ‘Het voordeel daarvan was dat hij alles wat ik maakte ’s nachts nakeek, en ’s ochtends vond ik het op mijn bureau.’ Met onzinnige vragen kon hij niet bij Stein terecht (‘dat zoek je maar op’), voor zinvolle vragen des te meer. ‘Het belangrijkste dat ik van hem heb geleerd, is knokken voor je cliënt. Alles trok je uit de kast. En je moest niet snel tevreden zijn: advocatenwerk is maatwerk, geen standaardwerk.’

Het spartaanse arbeidsethos heeft Teunis van Stein, die in 1997 overleed, overgenomen. ‘Stein vond dat in de huwelijkse voorwaarden van een advocaat moest staan dat het kantoor te allen tijde vooring.’

Nu, dertig jaar later, hoort hij zichzelf ook weleens tegen anderen zeggen: ‘Kantoor is toch veel belangrijker?’ Maar de scherpe tong van Stein heeft hij ook geërfd, zegt Teunis. ‘Laatst sprak ik een advocaat van een ander kantoor, die zei: “Ze hadden me op kantoor voor je gewaarschuwd, maar je valt eigenlijk best mee.”’

Voor het patronaat acht Teunis zichzelf niet geschikt. Hij heeft er het geduld er niet voor, zegt hij. ‘Mijn collega’s zijn daar veel beter in. En ik heb ook moeite om dingen uit handen te geven.’

Leo Spigt van Spigthoff in Amsterdam doet dat juist graag: als patroon geeft hij stagiaires liefst zo veel mogelijk vrijheid. ‘Ze hoeven dingen niet te doen zoals ik ze doe. Ik kijk naar de insteek en naar de kwaliteit. Ik geef een heel lange lijn en probeer steeds of ik de lijn nog ietsje langer kan laten vieren.’ De medeoprichter

van de Amsterdamse Rechtswinkel (1972) en het Amsterdamse Advokaten Kollektief (1974) leerde zelf het vak vooral door het opnieuw uit te vinden. Van een stage binnen de ‘gevestigde commercieel gerichte advocatuur’ wilden de eerste sociale advocaten niks weten, en tegen kantoren als dat van de oude Stein zetten ze zich juist af.

Tegen de stroom in

De eerste stagiaire van Spigt zélf was Gerda Driessen, voormalig partner bij Höcker in Amsterdam en tegenwoordig senior raadsheer bij het Amsterdamse Gerechtshof. Ze begon haar carrière als secretaresse van Spigt op het AAK. ‘Leo wist al wat ik kon, dus hij liet al vrij snel heel veel aan mij over. Voor ik het wist had ik een kast vol zaken.’

Van Spigt leerde ze dat je als advocaat moet ‘pianospelen tegen de wind in’. ‘Ik heb het vaak, soms letterlijk, gebruikt bij een pleidooi. Daarmee bedoelde hij: ook al voel je dat de sfeer op een zitting totaal de andere kant opgaat, uiteindelijk sta jij daar voor je cliënt en moet je weleens dingen naar voren brengen waar je zelf niet achter staat, of waarvan je eigenlijk wel weet dat het niet zal worden overgenomen. Maar je moet het toch doen.’

Winnen

Spigt leerde haar ook het belang van een behoorlijke omgang met andere advocaten: ‘Geen trucjes uithalen, geen onwaarheden verkondigen, geen dingen verzwijgen, want als de wederpartij daar achter komt sta je meteen op achterstand.’ Het lijkt zo logisch, maar is het bepaald niet, weet Driessen uit ervaring. Ze is sinds 2002 lid, en tegenwoordig plaatsvervangend voorzitter van het Hof van Discipline. ‘Als stagiaire wil je zo ontzettend graag winnen, dat heb ik zelf denk ik ook gehad. Maar er is vaak helemaal niks te winnen, en jij wint al helemaal niks. Het zijn partijen die uiteindelijk tevreden moeten zijn. Dus je moet goed werk leveren, maar een ander niet afkraken. Wat ik nu soms in het tuchtrecht tegenkom, dan denk ik: gaan we zo met elkaar om? Het merendeel van de klachten heeft te maken met goede communicatie, zowel met de cliënt als met de tegenpartij. Dus duidelijkheid heb ik altijd wel hoog in het vaandel staan. En dat kun je alleen maar hebben als het vak je op die manier wordt geleerd.’

Rondgang langs post-academisch onderwijs voor advocaten

Opleidingsinstanties in vogelvlucht bekeken

Wat zijn de nieuwste trends binnen het postacademisch onderwijs? Heeft e-learning de toekomst? Een rondje langs vijf opleidingsinstanties met de meest opvallende ontwikkelingen.

Illustratie: Floris Tilanus

Door: Arnoud Veilbrief

OSR Juridische Opleidingen

Marjan Bastiaan, directeur

‘W

er richten ons bij onze opleidingen op het overdragen van juridische kennis op alle rechtsgebieden en van professionele vaardigheden. In totaal bieden we elk jaar zo’n zeshonderd cursussen aan, waarvan een kleine vijfhonderd speciaal voor advocaten is ontwikkeld. Vanuit de Orde worden *peer review* en intervisie sterk gestimuleerd. In andere professionele sectoren, zoals de gezondheidszorg en het notariaat, zijn ze daar al veel langer mee bezig. Beide zijn vormen van gestructureerde feedback, alleen gaat het bij *peer review* om de vakinhoud en bij intervisie om meer persoonlijk functioneren. Vooral jongere advocaten staan er voor open. Die zijn door het huidige academisch onderwijs gewend aan het geven en ontvangen van feedback. Overigens is iedereen die aan zo’n cursus heeft meegedaan, na afloop wel heel enthousiast.

Er is duidelijk een verschil tussen generaties in de manier waarop ze de stof tot zich nemen. Generaliserend kun je zeggen dat jongere advocaten tijdens de colleges vaker reageren op wat de docent zegt en graag de discussie aangaan. Een paar uur luisteren naar een expert over de laatste ontwikkelingen in een rechtsgebied heeft niet hun voorkeur. Daar is op zichzelf niet zo veel mis mee, maar het is voor de docenten niet altijd makkelijk. Ze worden vaak onderbroken en moeten de lijn van hun betoog niet uit het oog verliezen. Onze docenten zijn topjuristen die gewoon in de praktijk werkzaam zijn. Ze

‘Ik zie zeker kansen voor e-learning, maar dan wel vooral in de vakken met een wat meer technisch karakter’

Marjan Bastiaan,
directeur OSR Juridische Opleidingen

moeten niet alleen vakinhoudelijk, maar ook didactisch sterk zijn. Indien gewenst bieden we ze daarvoor een training aan. Ze ervaren het lesgeven als zeer stimulerend. “Ik leer er zelf ook zo veel van,” zeggen ze vaak.

Hoewel er geen specifieke vraag uit de markt is naar e-learning, zou met name de internetgeneratie weleens de behoefte kunnen hebben om een cursus overal en op elk moment te kunnen volgen. We hebben al een aantal experimenten achter de rug, die succesvol zijn verlopen. Via een inlogcode kunnen cursisten gefilmde colleges op hun computer volgen. Komend najaar gaan de eerste *pilots* van start. Ik zie zeker kansen voor deze onderwijsmethode, maar dan wel vooral in de vakken met een wat meer technisch karakter. Voor een intervisiecursus is het natuurlijk totaal ongeschikt. We gaan het zeker niet massaal invoeren.’

VU Law Academy

Jan Breed, directeur

‘Onze afnemers zijn kritischer geworden. Dat is een goede zaak. We vragen ons bij elke cursus af: wat heeft de cursist hier concreet aan? Wat kun je na afloop beter? Dat verhindert niet dat we ook “zachtere” vakken als socratische gespreksmethoden aanbieden. Die zijn net zo goed nuttig. Maar je moet het belang er wel van uitleggen. We evalueren ook elke cursus, want we willen topkwaliteit bieden.

We spelen in ons aanbod zo veel mogelijk in op nieuwe ontwikkelingen. Een voorbeeld is de Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, waarover we een zeer goed ontvangen congres

hebben georganiseerd. Andere terreinen waarop we ons profileren zijn migratierecht, strafrechtelijk bewijsrecht en ondernemingsrecht. Maar we hebben een zeer breed arsenaal aan opleidingen, in de Beroepsopleiding, de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO) en de Permanente Opleiding. De VSO-cursussen worden trouwens niet alleen gevolgd door advocaten in opleiding, maar ook door advocaten die het de moeite waard vinden om een stevige module arbeidsrecht of ondernemingsrecht te volgen. We gaan vanuit de VU ook graag verder met het mede ontwikkelen van de nieuwe Stagiaire Opleiding.

Onze leergangen zijn cursussen van soms wel veertig dagdelen lang, bedoeld voor juristen die zich een specifiek terrein helemaal eigen willen maken en specialist willen worden. We werken hierin nauw samen met de afdelingen van onze Juridische Faculteit. Ons specialisme ligt in het grensgebied van publiek- en privaatrecht. Pensioenrecht is daar een voorbeeld van, maar ook aanbestedingsrecht en sportrecht. Onderwerpen met zowel een publiek- als een privaatrechtelijk aspect. In de leergangen behandelen we de nieuwste inzichten, wetgeving en jurisprudentie. Voor de leergangen is er grote interesse, er zijn veel advocaten en juristen die specialisatie zoeken.

Met e-learning zijn we nog niet zo bezig. We volgen de ontwikkelingen wel, maar hebben nog geen plannen om het zelf in te voeren. We concentreren ons vooral op de echte contacten tussen cursisten en docenten en tussen cursisten onderling. We kijken wel, samen met de Orde, naar mogelijkheden om voor andere werkzaamheden, zoals huiswerkopdrachten of examens, PO-punten te kunnen geven.’

CPO, Radboud Universiteit Nijmegen

Marianne van den Bosch,
directeur Opleidingen

‘Wij zien onder advocaten een sterk groeiende interesse in vraagstukken die betrekking hebben op het onder-

‘We starten deze zomer met blended learning, een mix van contactonderwijs op locatie en onderwijs op afstand via internet’

Marianne van den Bosch,
directeur Opleidingen CPO,
Radboud Universiteit Nijmegen

nemerschap. De advocatuur opereert in een steeds meer concurrerende en ondernemende markt en dus doe je er als partner goed aan je te verdiepen in de visie en de strategie van je kantoor, in de vraag hoe je talentvolle mensen aantrekt en behoudt en hoe je de financiën van je kantoor op orde houdt. Wij voorzien in die behoefte met bedrijfskundige modules van twee dagen, verzorgd door ervaren juristen uit de praktijk en de Nijmegen School of Management. De modules zijn uniek in Nederland, omdat ze zich als enige bedrijfskundige cursus specifiek richten op de advocatuur en het notariaat.

Het VSO-aanbod van het CPO blijft qua inhoud in grote lijnen gelijk. Stagiaires staan aan het begin van hun loopbaan en zij hebben behoefte aan een stevige basis voor hun praktijk. Cursussen op het terrein van het arbeidsrecht, beslag- en executierecht, insolventierecht en contractenrecht bijvoorbeeld zijn al jaren succesnummers. Daarnaast bieden we elk seizoen nieuwe cursussen aan op basis van actuele ontwikkelingen, zoals vastgoed en bouwrecht. Al onze cursussen en opleidingen worden gedoceerd door praktijkdeskundigen die kunnen bogen op veel beroepservaring en de stof daarnaast goed voor het voetlicht kunnen brengen omdat ze bijvoorbeeld universitaire ervaring hebben.

We starten deze zomer met een proef voor een nieuwe vorm van onderwijs: *blended learning*. Dat is een mix van contactonderwijs op locatie en onderwijs op afstand via internet. Neem als voorbeeld een module die over drie dagen verspreid is. De

‘Een opleiding is ook even een dag weg uit die kantooromgeving, nieuwe mensen leren kennen, onderschat die kant ervan niet’

Marco van der Ree,
directeur Juridisch PAO
Universiteit Leiden

eerste twee dagen zitten de cursisten op een van onze locaties in het land. Na een maand komt de groep weer bij elkaar voor de laatste bijeenkomst. In de tussentijd kan de stof bezinken en krijgen de cursisten een opdracht of ze kunnen vragen stellen aan de docent. In die tussenfase maken we gebruik van e-learning middelen, die we toegankelijk maken via een inlogcode naar een speciaal daarvoor ingerichte digitale omgeving. We denken dat de combinatie van e-learning en contactonderwijs een goede toekomst heeft. Alleen maar van een beeldscherm leren, zal mensen uiteindelijk gaan vervelen. Juristen scherpen hun brein toch vooral in de interactie met anderen, denken wij, en die gaat bij onderwijs dat puur op afstand via internet plaatsvindt, grotendeels verloren.’

Juridisch PAO Universiteit Leiden

Marco van der Ree, directeur

‘We zijn vooral groot in *short track* cursussen van een of twee dagen. Daar hebben we er om en nabij honderd van. We timmeren flink aan de weg en staan nu in de top drie van facultaire aanbieders, met ruim tweeduizend cursisten per jaar. De volgende stap is een forse uitbreiding van het aantal specialisatieopleidingen. Die hebben een duur van tussen de acht en tien dagen en worden afgesloten met een examen. We boden al sinds 2004 een door het Landelijk Register

van Gerechtelijke Deskundigen (LRGD) geaccrediteerde specialisatieopleiding tot Gerechtelijk Deskundige aan. Daar is dit voorjaar een door de Vereniging Arbeidsrecht Advocaten Nederland (VAAN) geaccrediteerde specialisatieopleiding arbeidsrecht bijgekomen, die vanwege voltekening dit najaar herhaald wordt. In het jaar 2011-2012 bouwen we het aanbod verder uit met opleidingen fiscaal recht, jeugdrecht, ondernemingsrecht en gerechtelijk deskundigen in strafzaken. Met name de laatstgenoemde opleiding is bijzonder. Samen met de Universiteit Maastricht zijn we de enige in het land die deze opleiding mag aanbieden.

We oriënteren ons ook in het buitenland. In Istanbul hebben we afgelopen voorjaar een verdiepcursus letselschade georganiseerd. We bieden overigens niet alleen harde cognitieve cursussen aan. Voor de Permanente Opleiding hebben we ook modules zoals rechtsfilosofie, beroepsethiek en recht en literatuur.

De bijeenkomsten voor de specialisatieopleidingen zijn verspreid over tien bijeenkomsten die om de twee weken gehouden worden en in totaal vijftig uur in beslag nemen. De examinering vindt plaats door middel van een *paper*, die de cursisten in een mondeling examen verdedigen en toelichten. Het geheel wordt besloten met een mooie uitreiking. Anders dan in de Grotius-opleidingen zijn er geen tussentijdse tentamens. Wat is beter? Voor allebei valt wat te zeggen. Misschien gaan wij meer uit van de zelfstandigheid van de cursist.

Onze faculteit groeit uit zijn jasje. We zijn daarom blij dat we binnenkort onze intrek mogen nemen in de Leidse Sterrewacht. Dat is voortaan de vaste locatie voor onze short track cursussen en opleidingen. Daar bieden we echt iets meer dan sommige concurrenten die een zaal in een hotel huren. Je studeert daar in een schitterende omgeving, gelegen naast de Leidse Hortus Botanicus.

E-learning – het biedt zeker interessante mogelijkheden en we doen het als het iets toevoegt. Maar een opleiding is meer dan nieuwe stof tot je nemen. Het is ook: even een dag weg uit die kantooromgeving, nieuwe mensen leren kennen. Onderschat die kant ervan niet.’

‘Met op een zaterdagochtend even naar de huiswerkopgaven kijken, red je het niet’

Emile Jansen,
opleidingsmanager Grotius Academie

Grotius Academie

Emile Jansen, opleidingsmanager

‘Grotius heeft net zijn 25-jarig jubileum achter de rug. Je mag wel zeggen dat Grotius een A-merk is. Iedereen – en dat zijn lang niet alleen advocaten, maar bijvoorbeeld ook notarissen en bedrijfsjuristen – die een Grotius-opleiding succesvol heeft afgerond, zet hem boven aan zijn cv. Het betekent ook wel iets als je het diploma haalt, want in alle eerlijkheid: het is negen maanden keihard werken. Hoe briljant je ook bent, met op een zaterdagochtend even naar de huiswerkopgaven kijken, red je het niet. Daar staat tegenover dat je aan het einde van de zware opleiding een specialist bent in het vak dat je gevolgd hebt.

Grotius richt zich vooral op de commerciële rechtspraktijk. Vennootschapsrecht, onroerendgoedrecht, insolventierecht, effectenrecht, financiering en zekerheden, onderneming en aansprakelijkheid, fusie- en overnamerecht, dat zijn de kerngebieden. Toelating tot de opleiding is niet voor iedereen. Drie en soms vijf jaar ervaring in het betreffende rechtsgebied is een vereiste.

Wat Grotius typeert, is de sterke nadruk op de rechtspraktijk. De kennis moet bruikbaar zijn, dat vragen de cursisten. Termen als “verdieping” en “inzicht” zijn mooi, maar er moet wel invulling aan worden gegeven. Door de samenwerking tussen academie en praktijk vervult de Grotius Academie een brugfunctie tussen de juridische theorie en de praktijk.

De prijs voor een opleiding is 5.360 euro. En daar zit alles bij inbegrepen: hotelovernachting, studiemateriaal en lunches.’

Vera Ruijs (29),
advocaat-stagiaire op het
gebied van fiscaal (straf)-
procesrecht bij Hertoghs
advocaten-belasting-
kundigen in Breda

Anke Feenstra (31),
advocaat op het gebied
van fiscaal (straf)proces-
recht en patroon bij
Hertoghs advocaten-
belastingkundigen in Breda

Wie mag medewerker worden?

Profiel van een blijvertje

Een analytisch talent, een eigentijdse duizendpoot of een assertieve doorpakker? Wie mag waarom na de stage voor het kantoor blijven werken?

Door: Sabine Droogleever Fortuyn

Ze werkt nu tweeënhalf jaar als advocaat-stagiaire op de afdeling ondernemingsrecht van Dirkzwager in Arnhem. Binnenkort krijgt Eva Nass (30) te horen of ze over een halfjaar een contract voor onbepaalde tijd krijgt. 'Mijn beoordelingsgesprekken waren erg positief. Ik zou verbaasd zijn als ik niet mocht blijven. Maar ik vind het toch spannend om het straks formeel te horen. Het bepaalt hoe je toekomst er uit gaat zien.'

Kwaliteiten

Waar Nass niets in de weg lijkt te staan, zitten andere advocaat-stagiaires hem meer te knijpen. Wat moet een stagiaire nu in huis hebben om zijn of haar carrière bij hetzelfde kantoor te mogen voortzetten?

'Een goede juridische basis is belangrijk,' zegt advocaat Claudia van der Most (37), patroon van Nass en tevens lid van de sollicitatiecommissie van Dirkzwager. 'Bovendien moet een advocaat-stagiaire communicatief vaardig zijn. Zowel schriftelijk als mondeling.' Van der Most besteedt veel aandacht aan de communicatieve vaardigheden tijdens de begeleiding van haar stagiaires. 'Ik ben kritisch. Ik lees al Eva's stukken. Daarbij let ik op opbouw, of er niet te veel onnodig wordt uitgeweid.' Nass heeft op haar beurt voor haar gevoel op dit front een grote ontwikkeling doorgemaakt. 'Ik had de neiging om veel te veel woorden te

gebruiken. Maar het scheiden van hoofden en bijzaken gaat steeds sneller. Waar ik eerst twee uur met een brief bezig was, doe ik dat nu in een half uur.'

Rutger Kalsbeek (37), advocaat, patroon en partner bij NautaDutilh op de afdeling Corporate & Commercial Litigation in Rotterdam voegt oordeelsvorming toe als vaardigheid waar veel waarde aan gehecht wordt. 'Daarmee bedoel ik dat je behalve de analyse van de feiten ook een strategie uit moet zetten en knopen moet kunnen doorhakken. Dat moet een stagiaire gedurende de eerste drie jaar steeds meer zelfstandig gaan doen.'

Creatief denken behoort ook tot het wensenlijstje van Kalsbeek. 'Dat je verder kijkt dan het juridische probleem en op zoek gaat naar de belangen die erachter schuilgaan. Een juridisch vraagstuk staat nooit op zichzelf en haakt altijd in op andere onderdelen of aspecten van een organisatie.'

'Als ik geen klik met mijn advocaat-stagiaire zou hebben, weet ik eerlijk gezegd niet of ik me daar overheen zou kunnen zetten'

'Naast het juridisch inhoudelijke, ga je steeds meer werk naar je toe trekken'

Philip Malanczuk (29) is sinds oktober advocaat-medewerker bij NautaDutilh. Het moment waarop hij te horen kreeg dat hij mocht blijven, kan hij zich nog goed herinneren. 'Ik zat in de trein. Mijn patroon Rutger Kalsbeek belde op en vertelde het goede nieuws. Hij belde expres op een vrijdagmiddag zodat ik met een gerust gevoel het weekend in kon gaan.' De afgelopen jaren is Malanczuk naar eigen zeggen erg gegroeid. 'Geleidelijk aan ben ik steeds meer verantwoordelijkheden gaan nemen. Naast het juridisch inhoudelijke, ga je ook steeds meer werk naar je toe trekken. Zo ben ik nu meer betrokken bij de opleiding van advocaat-stagiaires en ik ben bezig op het gebied van acquisitie.' Volgens Joost Jacobs (45), advocaat op het gebied van vastgoed, en patroon en partner bij het middelgrote kantoor Bosselaar&Strengers in Utrecht, is het belangrijk dat stagiaires sociaal sterk zijn en goed om leren gaan met een continu veranderend speelveld. 'Je positie ten opzichte van de cliënt is anders dan die ten opzichte van de wederpartij, de advocaat van de wederpartij of de rechter. Gaande het proces verandert je rol ten opzichte van elke partij afzonderlijk ook nog eens.'

‘Het scheiden van hoofd- en bijzaken gaat steeds sneller’

Bij Hertoghs advocaten-belastingkundigen, een nichekantoor in Breda waar tien advocaten werkzaam zijn op het gebied van fiscaal (straf)procesrecht, krijgen stagiaires al een contract voor onbepaalde tijd zodra ze aan de Beroepsopleiding beginnen. Voorafgaand daaraan werken ze gemiddeld een jaar als juridisch medewerker bij het kantoor. Welke eigenschappen een stagiaire moet hebben? ‘Passie voor het vak,’ zegt advocaat en patroon Anke Feenstra (31). ‘We krijgen veel juridisch medewerkers uit de fiscale advieswereld. De advocatuur is wel even iets heel anders. Hiervoor moet je interesse in het vakgebied hebben, gedreven zijn en je know-how op peil willen houden.’

Vera Ruijs (29) heeft een achtergrond als fiscalist en heeft voor haar baan bij Hertoghs advocaten-belastingkundigen bij een belastingadvieskantoor gewerkt. Momenteel is ze drie maanden als advocaat-stagiaire werkzaam. Het feit dat ze direct een contract voor onbepaalde tijd heeft gekregen toen ze met de Beroepsopleiding begon, maakt Ruijs niet minder gemotiveerd om haar werk goed te doen. ‘Je moet je hoe dan ook bewijzen tijdens de Beroepsopleiding.’

Fataal

‘Asociaal gedrag vertonen, of heel lui zijn,’ antwoordt Van der Most op de vraag wat een advocaat-stagiaire abso-

‘Je moet je hoe dan ook bewijzen tijdens de Beroepsopleiding’

Claudia van der Most (37), advocaat op de afdeling ondernemingsrecht van Dirkzwager in Arnhem met haar stagiaire Eva Nass (30) (rechts).

luut niet moet doen. ‘En als de stagiaire heel onzeker is, wordt het lastig. Assertiviteit zit een beetje in de aard van het beestje. Dat is iets wat je wel nodig hebt.’

Jacobs: ‘Een stagiaire moet niet weifelend optreden. Naar de cliënt toe moet je stelling durven nemen. Het is belangrijk dat je je eigen positie bepaalt en daar ook voor staat.’ Als een advocaat-stagiaire een fout maakt, bijvoorbeeld wanneer hij of zij een termijn laat verlopen met negatieve gevolgen voor de zaak, moet de stagiaire daarover volgens Jacobs openheid van zaken geven. ‘Als de cliënt er later achterkomt dat je iets hebt achtergehouden, is de vertrouwensrelatie weg. En dat komt dan ook niet meer goed.’

Kalsbeek: ‘Volledig op eigen houtje praktijk voeren, dat moet een stagiaire natuurlijk niet doen. We werken bij NautaDutilh in een hecht teamverband. Daarbij is het van belang om te sparren, want daar leer je het meest van.’ Hij voegt hieraan toe: ‘En je moet een zekere mate van vertrouwen uitstralen. Voor cliënten is het essentieel om te weten dat hun probleem bij jou in

‘Creatief denken. Dat je verder kijkt dan het juridische probleem en op zoek gaat naar de belangen die erachter schuilgaan’

goede handen is. Een onzekere houding zou dat gevoel kunnen ondermijnen.’

Feenstra van Hertoghs advocaten-belastingkundigen vindt een zelfverzekerde houding bij een stagiaire iets minder noodzakelijk. ‘Omdat we met meerdere advocaten aan een zaak werken, hoeft de assertiviteit bij een beginnend advocaat er wat mij betreft niet van af te spatten. Ik denk dat je van een juridisch medewerker of een eerste- of tweedejaars stagiaire niet kunt verwachten dat hij of zij de zaak helemaal draagt. Belangrijker is het, denk ik, dat hij of zij de kans krijgt om ervaring op te bouwen en in zijn of haar rol te groeien.’

Ethiek

‘We hebben beroepsgeheim,’ zegt Kalsbeek. ‘Dat betekent dat we vertrouwelijkheid ten opzichte van de cliënt en ten opzichte van derden behouden. Maar ik zie dat bij stagiaires niet de mist in gaan.’

Van der Most vindt een integere houding bij stagiaires vanzelfsprekend. ‘Daar ga ik een beetje van uit.’ Wel schiet haar stagiaire Nass desgevraagd een voorval te binnen waarbij ze zonder toestemming in rechte een beroep deed op confraternele correspondentie. ‘Gelukkig ging de advocaat van de wederpartij hier sportief mee om. Hij legde ook correspondentie van mij over en zei er tussen neus en lippen bij dat hij daarvoor niet om toestemming hoefde te vragen. Zoiets gebeurt je één keer en daarna nooit meer.’

Feenstra benadrukt het belang van integriteit bij stagiaires. ‘We hebben te maken met bedrijfsgevoelige informatie. Denk aan grote zaken met grote belangen, mensen die graag uit de publieciteit willen blijven, bekende Neder-

landers. Een paar jaar geleden stonden hier nog medewerkers van het Bureau Financieel Toezicht (BFT) op de stoep. We hebben ze netjes binnengelaten en koffie gegeven. Ze wilden dossiers inzien van cliënten die gebruik hadden gemaakt van de inkeerregeling. Wij beriepen ons op ons verschoningsrecht. Het BFT was het hier niet mee eens en achtte ons meldingsplichtig in inkeerzaken. We hielden onze rug recht. Tot en met het Hof van Discipline hebben we dit uitgevochten en uiteindelijk hebben we op 11 september 2009 gelijk gekregen. Dit soort situaties maakt ons weer extra alert op het belang van integriteit.’

Klik

Kalsbeek: ‘Binnen onze sectie, Corporate & Commercial Litigation, werken dertig advocaten. Hiervan werk je er met ongeveer twaalf nauw samen. Door de grootte van de teams is er veel dynamiek, dat is anders als je maar met z’n tweeën zou werken. Dan is de klik in het een-op-een contact essentieel, maar

‘Passie voor het vak. Hiervoor moet je interesse in het vakgebied hebben, gedreven zijn en je know-how op peil willen houden’

ook bij ons is dat belangrijk. Het gaat er daarnaast vooral om dat je goed in teamverband kunt werken en op elkaar kunt bouwen.’

Feenstra van Hertoghs advocatenbelastingkundigen: ‘Ik probeer de drempel zo laag mogelijk te houden. Je hebt dezelfde passie, je wilt allemaal dezelfde oorlog winnen. Als je een zaak gewonnen hebt, vind ik het leuk om daarna op vrijdagmiddag een biertje met elkaar te drinken.’

Philip Malanczuk (29), advocaat-medewerker op de afdeling Corporate & Commercial Litigation van NautaDutilh in Rotterdam

Rutger Kalsbeek (37), advocaat op de afdeling Corporate & Commercial Litigation, patroon en partner bij NautaDutilh in Rotterdam

Checklist voor geschiktheid advocaat-medewerker

Juridische inhoudelijkheid	✓
Analytisch vermogen	✓
Oordeelsvorming	✓
Oplossingsgerichtheid	✓
Doorzettingsvermogen	✓
Sociabiliteit	✓
Communicatieve vaardigheid	✓
Creatief denken	✓
Integriteit	✓
Omgaan met veranderende posities	✓
Stressbestendigheid	✓
Weerbaarheid	✓
Persoonlijke drive	✓
Persoonlijke klik met patroon	✓
Zelfverzekerdheid	✓

‘Dat je ook samen het succes kunt vieren, dat maakt het leuk,’ vult stagiaire Ruijs aan. ‘Als je helemaal geen klik met je collega’s hebt, denk ik dat het werk op een kleiner kantoor lastig wordt.’

Maar ook op het middelgrote kantoor Dirkszager in Arnhem beïnvloedt het onderlinge persoonlijke contact de beslissing of een stagiaire na drie jaar mag blijven werken. Van der Most: ‘Het is een heel intensieve baan. Ik zie Eva vaker dan mijn eigen partner. Je moet kunnen samenwerken, een *team player* zijn. Als ik helemaal geen klik met mijn stagiaire zou hebben, weet ik eerlijk gezegd niet of ik me daar overheen zou kunnen zetten.’

Omzetnormen

Hoeveel uren moet een stagiaire per jaar schrijven om aan de jaarlijkse urennorm te voldoen en wat is de omzetnorm? ‘Dat aantal loopt traspgewijs op,’ zegt Joost Jacobs van Bosselaar&Strengers. In het eerste jaar ligt de urennorm op 900 declarabele uren. In het derde jaar is dat 1200 uur. Een eerstejaars advocaatstagiaire bij Dirkszager moet in elk geval 850 declarabele uren schrijven. De omzetnorm willen beide kantoren niet prijsgeven. Hertoghs advocaten-belastingkundigen en NautaDutilh wensen geen mededelingen te doen over de

Joost Jacobs (45), advocaat op het gebied van vastgoed, patroon en partner bij Bosselaar&Strengers in Utrecht

uren- en omzeteisen. ‘Het is ons beleid geen specificaties hieromtrent vrij te geven in verband met de concurrentie- en marktgevoeligheid,’ aldus Rutger Kalsbeek van NautaDutilh.

Blijvertje?

Als je alle genoemde kenmerken en eigenschappen van een geschikte stagiaire

‘Een stagiaire moet niet weifelend optreden. Naar de cliënt toe moet je stelling durven nemen’

aan de kant zet en puur kijkt naar het percentage dat mag blijven, waar kom je dan op uit? Voor Hertoghs advocaten-belastingkundigen geldt dit niet. Iedere stagiaire krijgt immers een vast contract. ‘Dit neemt niet weg dat na de stageperiode nogmaals wordt getoetst of de stagiaire zich tot een volwaardig advocaat heeft ontwikkeld’, aldus Feenstra. NautaDutilh doet over dit percentage geen uitspraken. Van der Most van Dirkszager zegt: ‘Wij nemen stagiaires altijd aan met de intentie ze te laten doorstromen tot advocaat-medewerker. Natuurlijk lukt dit niet altijd, daar kunnen allerlei redenen voor zijn. Het is bij ons in elk geval niet zo dat meerdere stagiaires aangenomen worden van wie er uiteindelijk maar een of twee mogen blijven.’ Joost Jacobs van Bosselaar&Strengers: ‘Gemiddeld blijven twee van de drie stagiaires hier na hun stage werken.’

(advertenties)

De Horeca Opkoper

Snel, discreet en tegen een goede prijs.

- *wij rekenen direct met u af*
- *tegen een goede prijs*
- *desgewenst bezemschoon*

Bel ons... (0355) 880 883
www.dehorecaopkoper.nl

Tevens online veiling applicatie, marketing direct op de horeca

Doornbos Juridische opleidingen

BOPZ recht voor advocaten, 3 opleidingpunten, € 300, excl BTW.

- Middag cursus van 14.00-17.30 uur.
- Vereist is 6 punten per 2 jaar.

Tuchtrecht en gedragsrecht voor advocaten, 3 opleidingpunten, € 300,- excl BTW.

- Middag cursus van 14.00-17.30 uur.
- Eens in de paar jaren op een middag bijscholen.

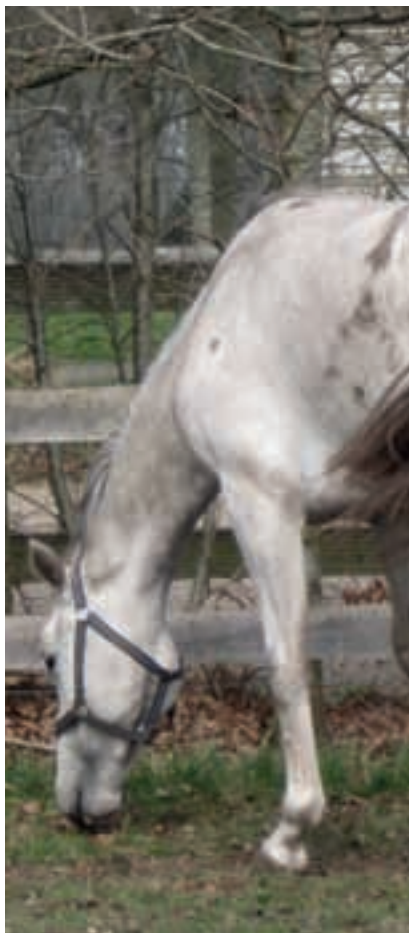
Intervisie voor advocaten, door het hele land op door u gewenste locatie.

www.doornbosjuridischeopleidingen.nl

Leren aan collega's

Van Wapse tot Waldorf

Een driemansshow in Wapse, een snelcursus in een Amsterdams café of toch maar op safari? Steeds meer advocatenkantoren geven cursussen voor vakgenoten. Wel zo praktisch om kennis met collega's te delen. Bijkomend voordeel: het levert ook financieel wat op.

Door: Tatiana Scheltema

Wapse, 30 maart jl. In stoeterij 't Swaeneven voeren docenten Hans Anker, Wim Anker en Jan Boksem beurtelings een halfuur het woord. Tijdens de voordracht van Jan Boksem is regelmatig gehinnik te horen van een paard dat in de aangrenzende ruimte dressuurrondjes loopt. Het doet Wim Anker, die zijn spreektijd door de uitweidingen van collega Boksem tot een kwar-

tier teruggebracht ziet, denken aan het televisieprogramma *Rodeo* (de voorloper van *Idols* uit de jaren zestig). In dat programma konden beginnende artiesten laten zien wat ze konden. Had de jury er genoeg van, dan begon er een paard te hinniken en moest de artiest stoppen. 'Opmerkelijk,' zegt Wim Anker. 'Ik heb het paard tijdens de voordracht van mijn broer niet gehoord. Jan Boksem kende dit programma kennelijk niet en ging onverdroten voort.'

'In mijn vrije tijd ben ik paardenfluis-
te-
raar,' verweert Boksem zich. 'Dat zal wel iets met zeden te maken hebben,' oppert Hans Anker. Hilariteit alom, en Wim Anker maant de zaal tot stilte: 'Jongens, stop. Het gaat wél om de professor.'

Maar als Anker in zijn eigen betoog even later een iets langere stilte laat vallen, hinnikt het paard ineens wel héél erg luid. Anker wordt rood. De zaal ligt plat. Broer Hans kan alleen nog snikkend uitbrengen: *De man is nergens meer.*

Kennis bijhouden

De cursus Jeugdstrafrecht en Jeugdprocesrecht van Anker & Anker Opleidingen wordt gegeven in het kader van de Permanente Opleiding voor advocaten en levert vier punten op. Advocaten Hans en Wim Anker en Jan Boksem behandelen in vogelvlucht de ontwikkelingen op het gebied van het jeugdstrafrecht aan de hand van praktijkvoorbeelden en jurisprudentie. Zo blijken de criteria om bij jeugdigen tussen zestien en achttien jaar meerderjarigenstrafrecht toe te passen lang niet altijd statisch, en per rechtscollege anders te worden geïnterpreteerd – goed om te weten als je een zaak hebt buiten het eigen arrondissement. Ook wordt stilgestaan bij een recent preadvies van de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) over de wenselijkheid van invoering van een apart adolescentenstrafrecht.

Volgens de Verordening op de Vakbekwaamheid zijn advocaten verplicht hun professionele kennis en kunde bij te houden door jaarlijks twintig opleidingspunten te halen. Ten minste de helft van de tijd moet worden besteed aan onderwijs over het rechtsgebied waarop de advocaat werkzaam is of wil zijn. Tot 2010 kon dat alleen door cursussen te volgen bij door de Orde erkende opleidingsin-

‘Wij kunnen het sociale gezicht van ons kantoor behouden doordat we die cursussen geven. Het genereert inkomsten’

advocaat Jan Boksem

stellingen. Om erkend te worden moest een instelling ten minste twee jaar ervaring hebben met het verzorgen van onderwijs op (post)academisch niveau dat de praktijkuitoefening of de praktijkvoering ten goede komt. Ook diende er een sterke affiniteit te zijn met de advocatuur, moesten er deskundige docenten meewerken en moest het onderwijs regelmatig worden geëvalueerd. Die erkenningseis heeft de Orde overigens vorig jaar laten vallen: advocaten kunnen heel goed zelf bepalen of een cursus of opleiding aan de standaard voldoet.

De cursussen van Anker & Anker zijn immens populair – vrijwel elke cursus

is binnen een week volgetekend en de waardering is consequent hoog. Advocaat Tine Rouwé uit Leeuwarden hoort tot de vaste gasten – ‘recidivisten’ worden ze ook wel genoemd – en volgt de cursussen van Anker & Anker al jaren. ‘Het zijn natuurlijk wel De Heren. Ze maken er wat sjeu van: ze stemmen het goed op elkaar af, breken af en toe bij elkaar in, en daardoor wordt het toch een levendig verhaal, waarbij je niet snel in slaap valt. Want als je ’s middags een cursus volgt, heb je ’s ochtends je werk al gedaan, en na de lunch heb je toch een beetje de neiging om weg te zakken. Laatst op Schiermonnikoog kon iemand toch de ogen niet openhouden. Dan komt er een vriendelijke opmerking: of de kennis zó diep is doorgedrongen dat meneer daarom zijn ogen moest sluiten?’

Dat er altijd veel valt te lachen bij De Heren is mooi. Maar daarnaast zijn de cursussen van Anker & Anker vooral ook zeer leerzaam, zegt Rouwé. ‘Wat het niveau van teksten en de inhoud betreft, zou hun cursus niet misstaan op de universiteit. Maar bij de cursussen die universiteiten aanbieden, krijg je vaak alleen maar een jurisprudentieoverzicht. Daar mis je soms dat mensen gewoon ook voor de rechter staan, en met allerlei problemen zitten. Bij de Ankers komt er heel veel praktijkkennis bij – de he-

Hans Anker, Jan Boksem en Wim Anker, advocaten van Anker & Anker in Leeuwarden

‘Het zijn natuurlijk wel De Heren. Ze maken er wat sjeu van’

ren staan alle drie vrijwel dagelijks in de rechtszaal.’

Die praktijkkennis kan van alles zijn: bijvoorbeeld een advies over welke rechtbank of welk gerechtshof genegen is om een bepaald verweer aan te horen. Maar ook de wisselwerking tussen zaal en docenten is bijzonder nuttig. Zo blijkt mr. X, wiens zaak bij de Leeuwarder Raad van Discipline in de cursusreader is opgenomen, in de zaal te zitten, en kan hij duidelijkheid verschaffen over wat er vooraf ging aan de klacht.

Locatie, locatie, locatie

Ook de tweewekelijkse cursussen van Walter Römelingh van Haagrecht Advocaten uit Den Haag worden goed bezocht. De locatie is, toegegeven, minder spectaculair: het entresol van Café Lusthof in de Amsterdamse Van Baerlestraat. In plaats van een hinnikend paard is op de achtergrond het aanzwellend geluid van een groep dagesmensen te horen die in het café beneden duidelijk iets te vieren hebben. Römelingh moet zien-derogen zijn best doen om boven het rumoer uit te komen. Daar staat tegenover dat zijn cursus gaat over diefstal, het meest voorkomende misdrijf volgens het CBS, maar zelden uitgebreid belicht. ‘Zeker de helft van de zaken die ik doe gaan over diefstal. Maar hoewel ik al vijftien jaar advocaat ben, had ik me er nog nooit echt in verdiept. Je draait dus heel veel zaken, maar eigenlijk weet je er te weinig van.’ Veel literatuur over het onderwerp bleek er ook al niet te zijn: ‘Des te meer reden om de literatuur die er wél is, op een rijtje te zetten.’ De twintig advocaten die de cursus volgen, kennen de methodiek van Römelingh: een razend-snelle rondgang door onbekend terrein. De cursus duurt twee uur, en wordt gegeven in het file-uurtje. ‘Als je een drukke praktijk draait als de mijne is dit een heel prettige manier om snel je punten te ha-

Walter Römelingh, advocaat van Haagrecht Advocaten in Den Haag

len,’ aldus Astrid Ubbergen, advocaat bij Spuistraat 10 Advocaten uit Amsterdam.

Wie Amsterdam, Den Haag, of het Drentse Wapse niet ver genoeg vindt, kan terecht bij het kantoor Nauta & Lucas uit Lelystad. Dit kantoor organiseert sinds 2007 meerdaagse studiereizen naar bestemmingen als New York, Boedapest, Brazilië of Bali. ‘Door met je neus over de grens te kijken, verandert ook de blik op de eigen samenleving,’ meent advocaat Els Lucas. ‘Zeker Nederlanders koesteren nogal eens het idee dat ze de waarheid in pacht hebben – maar op andere plekken op aarde doen ze dingen misschien anders, maar niet per se verkeerd.’

Zo blijken Brazilianen even trots op hun rechtssysteem als op hun nationale voetbalelftal, en staat de rechtszaal altijd open. ‘Je kunt zo doorlopen, en gek genoeg straalt dat een enorm gezag uit,’ zegt Lucas.

In New York bezocht het reisgezelschap een rechtbank, in dit geval het *night court*, dat zittingen houdt tot één uur ’s nachts. ‘De *Miranda rules* uit 1966 waren onderdeel van het lesprogramma. Het zinnetje “You have the right to remain silent, and everything you say

can and will be used against you” dat we allemaal kennen uit de politseries, refereert daaraan. De volgende ochtend op de stoep voor het Waldorf Astoria Hotel ontspon zich een gesprekje met de portier daarover. Die man bleek precies te weten wat de *Miranda rule* was. Terwijl je hier als piketadvocaat nogal eens moet praten als Brugman, om mensen ervan te overtuigen dat ze niet verplicht zijn om iets te zeggen. Ook mooi om te zien is hoezeer men hecht aan het belang om de verdachte meteen bij de rechter te krijgen, en niet zoals hier pas na drie keer 24 uur.’

De lesstof van de cursussen van Nauta & Lucas sluit dus nauw aan op de werkelijkheid, althans, in dit geval. In oorden als het Alila Manggis Resort op Bali of Bergendal in Suriname draait het vooral om de combinatie van studie en ontspanning. ‘We proberen altijd in de mooiste en duurste hotels te zitten,’ vertelt Bernard Vroklage, echt- en kantoorgenoot van Lucas. Vroklage (driedaags baardje, zijden sjaltje) besteedt veel tijd aan de scrupuleuze voorbereiding van de reizen; hij ontwikkelde zich de laatste jaren tot een gewiekst reisleider. Vanuit het glasbetonnen kantoorpand in Lelystad

regelt hij vervoer, verblijf, maar ook toeristische excursies en zelfs de samenstelling van de maaltijden – het scheelt de helft in de kosten. Enorme voorpret heeft hij met het bedenken van de *goodie bag* die de cursisten krijgen. Hij heeft de tas met opschrift *Law on the road*, met daarin een knalrood zaklampje voor de najaarscursus in het Southern Palm Beach Resort in Kenia, net binnen – de nacht kan rond de evenaar snel vallen.

Kosten aftrekbaar

Onderwijskundig is de combinatie ‘reis en studie’ bijzonder vruchtbaar, zegt Fons Stollenwerck, buitengewoon hoogleraar Estate Planning aan de Vrije Universiteit en raadsheer bij het Gerechtshof Den Haag. Begin april gaf hij de cursus Huwelijksvermogensrecht aan cursisten van Nauta & Lucas in Boedapest. Het was zijn eerste reis met het kantoor, en het is hem goed bevallen. ‘De cursus duurde zeven uur per dag. Je spreekt een aantal mensen zeer intensief, een paar dagen lang, en docenten zijn continu beschikbaar. Heel anders dan wanneer je lesgeeft in een zaaltje en aan het eind van de dag weer vertrekt. Het feit dat je in den vreemde zit bevordert dat je dieper met elkaar in gesprek treedt.’

Stollenwerck en zijn collega-docenten krijgen naast de reis- en verblijfskosten voor zichzelf en eventueel hun partner geen vergoeding. Cursisten betalen 1.599 euro voor een driedaagse cursus, en ruim 3.000 voor een langere reis, afhankelijk van de bestemming. Maar de kosten van de cursus zijn aftrekbaar, zegt Vroklage. ‘Wij doen het in elk geval wel. Het zijn

‘Door met je
neus over de
grens te kijken,
verandert ook de
blik op de eigen
samenleving’

advocaat Els Lucas

gewoon opleidingskosten, en we zijn erkend.’

Römelingh rekent 119 euro voor een cursus van twee uur en een bescheiden borrel. De cursussen van Anker & Anker duren vier uur en kosten 475 euro – dat is inclusief lesmateriaal en uitgebreide catering met suikerbrood, hapjes en een borrel na.

Geen van de kantoren organiseert cursussen om er rijk van te worden. Nauta & Lucas doen het naar eigen zeggen vooral voor het plezier. Vroklage: ‘Het is een uit de hand gelopen hobby.’ En wat ze overhouden, gaat naar een goed doel: een stichting in de sloppenwijken in Brazilië, of de Roosevelt Stichting in New York. Ook Römelingh ziet het vooral als een aardig zakcentje – zij het een zakcentje van 30.000 à 40.000 euro per jaar.

Maar voor Anker & Anker Advocaten is de opleidingentak, financieel gezien, wel ‘de kurk waar het kantoor op drijft’. ‘Wij kunnen het sociale gezicht van ons kantoor behouden doordat we die cur-

sussen geven,’ zegt Jan Boksem. ‘Het genereert inkomsten, waardoor het mogelijk blijft om de zwaardere zaken op toevoeging te doen. Deden we dat niet, dan zou het heel lastig zijn om de manier waarop wij praktijk voeren, vol te houden. Wij maken nu eenmaal geen selectie naar inkomen en vermogen, we kijken hooguit of wij ruimte hebben voor een zaak.’ Hoewel de cursussen primair bedoeld zijn om actuele en praktische informatie over te dragen, gaat het daar niet alleen om, zegt Boksem. ‘We dragen ons enthousiasme voor de strafrechtpraktijk graag uit, en onze betrokkenheid bij onze cliënten ook. Zodat mensen na afloop denken: ik heb er weer zin in, ik zie allerlei nieuwe mogelijkheden.’

Els Lucas van Nauta & Lucas uit Lelystad

Opleidingseisen specialisatieverenigingen

Broodnodig, of *closed shop*?

Aan het lidmaatschap van een specialisatievereniging worden vaak strenge opleidingseisen gesteld. Zijn deze realistisch of bezorgen ze de verenigingen een onterechte monopoliepositie?

Door: Tatiana Scheltema

Hij was zo leuk, en knap, en aardig. Een echte, hoffelijke Italiaan. Ze trouwde met hem en verhuisde naar het dorp waar zijn familie al generaties woont. Maar toen er kinderen kwamen, ging het mis en nu is mevrouw, mét kinderen, terug in Nederland. Ze is tijdelijk ingetrokken bij vrienden en wil onmiddellijk van 'die engerd' scheiden. Dat valt verkeerd: de aanstaande ex doet aangifte van internationale kinderontvoering en cliënte wordt door de Centrale Autoriteit gesommeerd de kinderen terug te brengen naar Italië. De man staat in zijn recht, de cliënte had de kinderen nooit zomaar de grens over mogen voeren.

Als de vrouw een jaartje had gewacht met scheiden, zou de zaak waarschijnlijk gunstiger zijn afgelopen. Maar dat moet je maar net weten, zegt advocaat Nynke Whiterod. 'Het Internationale Kinderontvoeringsverdrag – het IKO – is ingewikkeld, en kan zowel voor als tegen je werken. Als de advocaat onvoldoende kennis heeft van het verdrag kan het verschrikkelijk misgaan.' Whiterod is gespecialiseerd in internationale kinderontvoeringszaken en richtte anderhalf jaar geleden met enkele collega's de Vereniging voor Internationale Kinderontvoeringsadvocaten op. 'We merkten dat we ieder voor zich steeds opnieuw het wiel uitvonden, terwijl de behoefte aan kennis alleen maar groeide.'

De vereniging is primair bedoeld om kennis en ervaringen te delen en telt in-

'Het is niet meer van deze tijd dat je zomaar alle rechtsgebieden mag doen, met alle brokken van dien'

middels zo'n twintig leden – te klein om zelf een opleiding te verzorgen. Cursussen op dit gebied worden soms georganiseerd door Centrum IKO, een informatie- en adviescentrum op dit gebied, door de OSR, of de vFAS. Er zijn ook plannen om zelf een symposium te organiseren. Het lidmaatschap van de vereniging staat open voor iedereen die weleens een IKO-zaak gedaan heeft, of er in elk geval affiniteit mee heeft en van leden wordt verwacht dat ze ten minste twee keer per jaar een verenigingsbijeenkomst bijwonen. 'Het zijn geen heel harde eisen,' erkent Whiterod. 'Maar we gaan ervan uit dat je niet alleen lid wordt om ons logo op je briefpapier te zetten.'

Felbegeerd keurmerk

Dat kwaliteit zonder meer hand in hand gaat met specialistische kennis, wordt breed geaccepteerd. Zo stelt de Raad voor Rechtsbijstand sinds jaar en dag eisen aan advocaten die in bepaalde rechtsgebieden willen werken, zij het dat die eisen nog vrij ver onder het niveau van specialisatieverenigingen liggen.

Een logo van zo'n vereniging geldt als een felbegeerd keurmerk; de advocaten die het voeren moeten aan strenge eisen voldoen. Aspirant-leden van bijvoorbeeld de Vereniging Insolventierecht Advocaten (Insolad), de Vereniging Arbeidsrecht Advocaten Nederland (VAAN), de vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsmediators (vFAS) of de Vereniging voor Letselschade Advocaten (LSA) moeten gedurende drie tot vijf jaar een flink deel van hun tijd besteden aan zaken op het betreffende vakgebied voor ze überhaupt tot een specialisatieopleiding worden toegelaten. Specialisatieverenigingen besteden hun opleiding veelal uit: grote verenigingen als Insolad (603 leden), VAAN (782 leden) of LSA (312 leden) doen dat aan een instituut als de Grotius Academie, waarbij al dan niet in samenspraak met een onderwijscommissie het curriculum wordt bepaald.

Opleidingseisen

Cursussen van commerciële partijen zijn vaak peperduur, maar dat zegt nog niks over de kwaliteit. Reden voor de VAAN om de eigen opleidingscapaciteit uit te breiden. 'Eén van onze doelstellingen is het beconcurreren van de Euroforms en Klusters van deze wereld,' zegt VAAN-voorzitter Max Keulaerds. Nu al organiseert de VAAN twee keer per jaar het drukbezochte Onder Professoren: een studiedag waar gerenommeerde academici uit binnen- en buitenland de leden bijpraten. Ook de zeven grote regionale specialisatieverenigingen Arbeidsrecht, waaruit de VAAN is ontstaan, organiseren studiemiddagen en

seminars. ‘Zo kun je toch betrekkelijk goedkoop je punten verzamelen.’

Toch moeten aspirant-VAAN-leden in principe eerst een Gro-tius- of hiermee vergelijkbare opleiding volgen (bijvoorbeeld de Post Academische Leergang Arbeidsrecht in Rotterdam). De vFAS houdt graag de héle opleiding zelf in de hand. ‘Wij organiseren wat wij vinden dat een echtscheidingsadvocaat-mediator die zich specialist wil noemen, moet weten, en dat is nergens anders in één opleiding te vinden,’ zegt Els de Wild van het Instituut voor Mediation en Familierecht Opleidingen (IMFO). ‘Dan kun je wel overall gaan zoeken, maar dat hebben wij al gedaan.’ Aspirant-vFAS-leden volgen verplicht de Juridische Specialisatie Opleiding Familierecht, de Basis Opleiding Scheidingsmediation en de Specialisatie Opleiding Scheidingsmediation. Daarna – we zijn inmiddels drie jaar verder – komen ze nog eens terug voor twee supervisedagen. Pas dan mogen ze zich volwaardig vFAS-lid noemen.

De vFAS-opleiding is behoorlijk zwaar, en dat is nodig, zegt echtscheidingsadvocaat Anke Mulder. Zij is voorzitter van de vFAS en daarnaast plaatsvervangend raadsheer bij het Gerechtshof Den Haag. ‘Ik denk dat veel echtscheidingszaken veel beter behandeld worden als cliënten worden bijgestaan door gespecialiseerde familierechtadvocaten, en ik denk dat dat de druk op de rechterlijke macht kan verminderen.’

Gesloten systeem?

Mulder is al jaren verklaard voorstander van vergaande specialisatie van advocaten. ‘Het is niet meer van deze tijd dat je zomaar alle rechtsgebieden mag doen, met alle brokken van dien. Daar is de burger niet mee gediend, en de rechter ook niet. Ik zou er voorstander van zijn dat de Orde aanstuurt op verplichte specialisatie – per slot van rekening zijn ze een publiekrechtelijke organisatie en de burger is ermee gebaat. In de praktijk zou het overigens wel lastig zijn om meer dan één specialisme te hebben. Als vFAS stellen we als eis dat je ruim 700 uur aan dit vakgebied besteedt.’

Dat de Orde specialisatie moeilijk kan afdwingen omdat ze ook de belangen van niet-gespecialiseerde éénpitters behartigt, is begrijpelijk, zegt VAAN-

voorzitter Max Keulaerds. Maar ook hij vindt dat je zijn vak, arbeidsrecht, ‘er niet zomaar een beetje bij doet’. ‘De hoeveelheid vakliteratuur is de laatste twintig jaar enorm toegenomen, er zijn allerlei subspecialisaties ontstaan: medezeggenschapsrecht, pensioenrecht, noem maar op. Dat vergt nogal wat. Maar anders dan in de zorg, waar het doodnormaal is dat de huisarts je doorgeleidt naar de specialist, komt doorverwijzing in de advocatuur nog nauwelijks voor.’

Keulaerds kent ook de bezwaren van niet-leden tegen specialisatieverenigingen als hoeders van een *closed shop*. ‘Je moet bij ons inderdaad aan bepaalde, strenge eisen voldoen, maar doe je dat eenmaal, dan word je zonder meer toegelaten. En er zijn ook mensen die niet aan die eisen voldoen, maar bijvoorbeeld een dissertatie op arbeidsrechtelijk gebied hebben geschreven. Ook voor hen staat de deur gewoon open.’

Anders ligt dat bij Insolad, de specialisatievereniging van insolventierechtadvocaten. Lidmaatschap staat alleen open voor advocaten die ten minste zeven jaar staan ingeschreven en in de drie jaar voorafgaand aan het aspirant-lidmaatschap ten minste vierhonderd declarabele uren aan insolventierecht hebben besteed, bijvoorbeeld door als curator op te treden. Maar curatoren worden door de rechter-commissaris benoemd, en die hanteert het lidmaatschap van Insolad daarbij niet zelden als criterium.

Dat de criteria om benoemd te worden tot curator niet helder zijn, kan Rocco Mulder, voorzitter van Insolad, wel beamen. Maar je kunt Insolad er toch moeilijk de schuld van geven dat rechters graag selecteren op kwaliteit, vindt hij. ‘Het is

‘Je moet bij ons aan strenge eisen voldoen, maar doe je dat eenmaal, word je zonder meer toegelaten’

ook niet zo dat rechters zeggen: je móét lid zijn van Insolad. We hebben ook altijd gezegd dat we dat niet willen, ook al omdat je dan het karakter van de vereniging verandert – mensen zouden dan alleen lid worden om benoemd te worden. En wij zijn er ook voor anderen die werkzaam zijn op het gebied van insolventierecht. Bovendien: om (aspirant-)lid van Insolad te worden, moet je vijf respectievelijk zeven jaar ervaring hebben. Rechters willen ook curatoren benoemen die jonger zijn. Als het Insolad-lidmaatschap verplicht zou zijn, vallen die dus buiten de boot, of wij zouden onze eisen moeten bijstellen, en dat willen we niet. We zijn en blijven een specialisatievereniging.’

De buitenwereld vaart toch graag op de zekerheid die dat biedt. Voor de Vereniging van Kinderontvoeringsadvocaten betekent

het dat zij vanaf volgend jaar wellicht in een soortgelijke positie terechtkomt als Insolad. Dan wordt een wetswijziging van kracht en verandert de procedure rond IKO-zaken ingrijpend. De Centrale Autoriteit treedt dan niet langer op als procespartij. In plaats daarvan zal de Rechtbank Den Haag een advocaat-mediator benoemen die een zogeheten *Cross Border Mediation* traject zal leiden. De rechter zal daarbij het criterium hanteren dat de advocaat-mediator een *Cross Border Mediation* training bij het Centrum IKO heeft gevolgd. ‘Dat is voor ons als vereniging een interessante ontwikkeling,’ zegt Nynke Whiterod. ‘Of het daardoor een gesloten systeem wordt – zou kunnen. Maar het is belangrijk dat dit soort zaken worden gedaan door gespecialiseerde advocaten.’

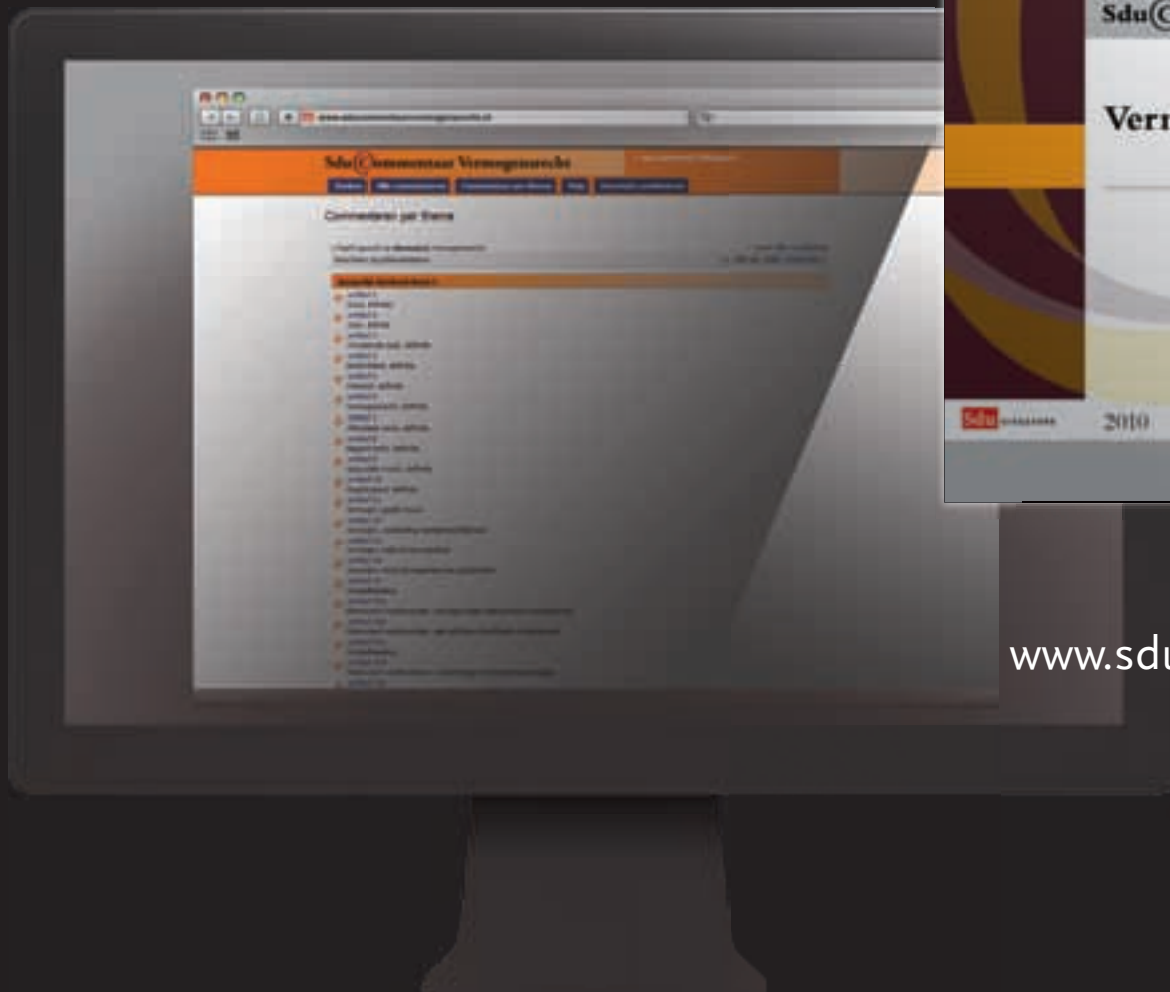

Sdu Commentaar Vermogensrecht

Actueel, compleet en overzichtelijk

De uitgave *Sdu Commentaar Vermogensrecht* biedt u actualiteit met een boek en online uitgave. Het vermogensrecht wordt artikelgewijs becommentarieerd, zoals artikelen uit Boek 3, 5, 6, 7 en 7A BW en enkele aanverwante regelingen. Bovendien vindt u per artikel een actueel overzicht van jurisprudentie en literatuur.

Het commentaar wordt naar aanleiding van recente ontwikkelingen bijgewerkt en online gepubliceerd. Zo bent u altijd verzekerd van actueel commentaar. Via hyperlinks klikt u direct door naar de achterliggende teksten. *Sdu Commentaar Vermogensrecht* sluit naadloos aan bij de praktijk.

www.sducommentaar.nl

Actie

portretfotografie door topfotografen

ADVOCATENBLAD

Hollandse Hoogte – 25 jaar kwalitatieve fotografie

Het beste fotobureau van Nederland en in de ogen van velen zelfs van Europa, jubileert. Wat in 1985 ontstond uit een netwerk van fotografen die betrokken waren bij Plaatwerk, een tijdschrift voor sociale fotografie is uitgegroeid tot een toonaangevend bureau van internationale allure met hoge inhoudelijke en esthetische normen.

Samenwerking: portretfotografie door topfotografen

Hollandse Hoogte en Advocatenblad zijn vanwege het jubileum een exclusieve samenwerking aangegaan op het gebied van portretfotografie voor advocatenkantoren. Hollandse Hoogte selecteerde twaalf topfotografen, die een stempel drukken op de hedendaagse portretfotografie.

Onder de fotografen bevinden zich namen als Merlijn Doomernik, Tessa Posthuma de Boer en Friso Keuris. De foto's kunnen gebruikt worden voor de website van het kantoor, social media of andere promotionele doeleinden.

Prijs actie

€ 200,- exclusief 19% btw per portret inclusief gebruiksrechten.

Extra - portrettengalerij

Met een portrettengalerij in uw kantoor creëert u een blikvanger. Prints van hoge kwaliteit worden modern afgewerkt op dibond en voorzien van een plexiglas laag en aluminium ophangframe. Wij bieden u de mogelijkheid aan prints te bestellen op drie formaten.

Link

www.hollandse-hoogte.nl/corporate